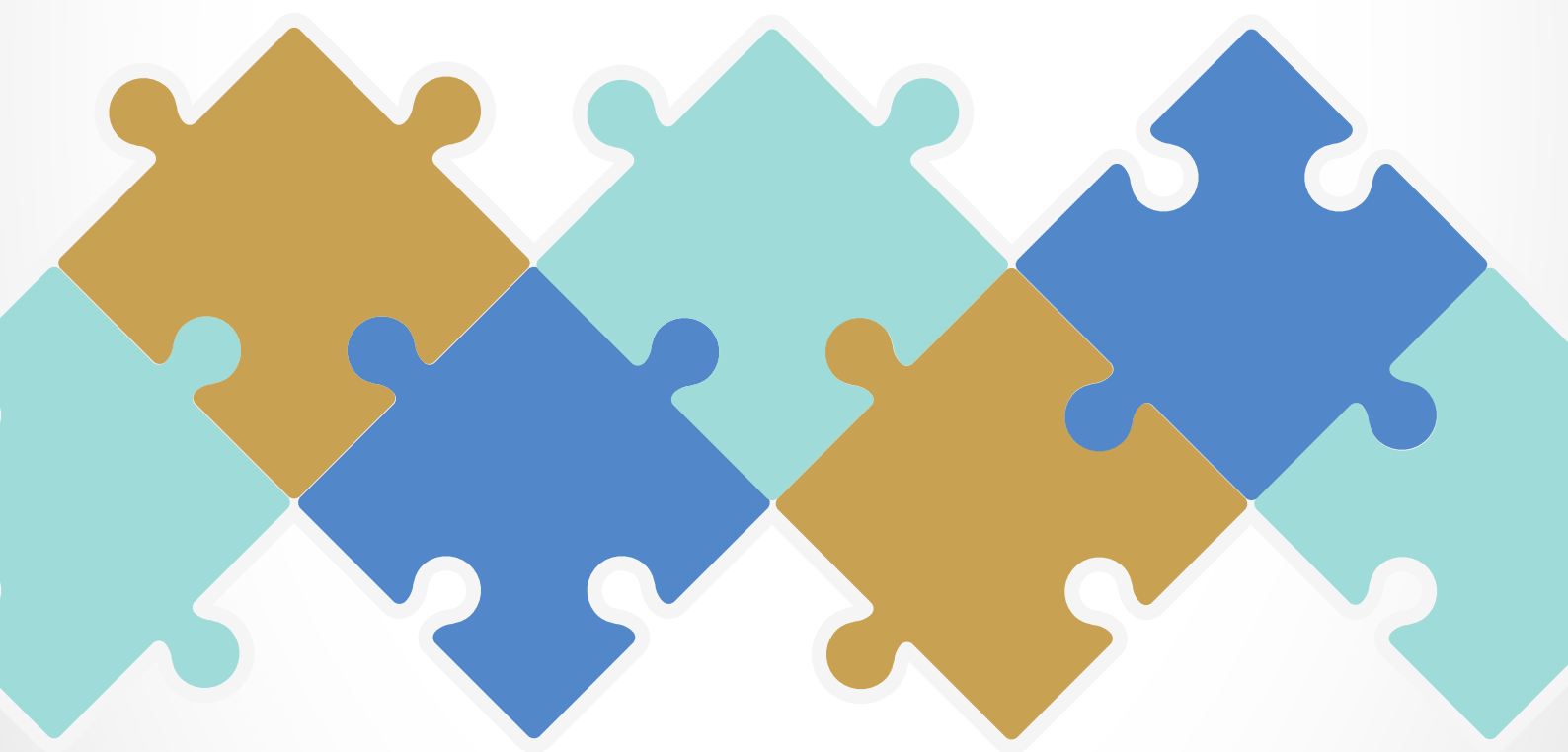

**Management-
samenvatting**

Evaluatieonderzoek

Kwaliteitsimpuls Laagtaalvaardige Ouders (KLO)

Management-samenvatting

Aanleiding en methode van onderzoek

ITTA UvA heeft in opdracht van de Koninklijke Bibliotheek een evaluatieonderzoek uitgevoerd naar de Kwaliteitsimpuls Laagtaalvaardige Ouders (KLO). Deze kwaliteitsimpuls betrof een eenmalige subsidie van € 4.200 waarmee 110 bibliotheken hun plannen rondom de Gezinsaanpak Geletterdheid (specifiek gericht op ouders) konden versterken of uitbreiden. Daarbij konden ze gebruik maken van een aantal ondersteunende diensten en producten, zoals het tactisch werktraject, twee verdiepende trainingen, het strategisch stappenplan, acht voorbeeldaanpakken en de criteria voor kansrijke activiteiten.

Voor de evaluatie is gebruik gemaakt van een online vragenlijst (door 82 bibliotheken ingevuld) en hebben we 11 van de 82 bibliotheken verdiepend geïnterviewd over hun aanpak en hun ervaringen met de ondersteunende trajecten en diensten. Daarnaast hebben we met drie groepen ouders gesproken over hun visie op en hun evaluatie van het aanbod.

Gezinsaanpak is in volle ontwikkeling

De Kwaliteitsimpuls Laagtaalvaardige Ouders heeft ertoe geleid dat de Gezinsaanpak Geletterdheid in bibliotheken in een stroomversnelling is geraakt. Bibliotheken zijn zich ten volle bewust van hun maatschappelijk positie waarin samenwerken met andere partners in de gemeente of regio essentieel is voor een daadwerkelijk stevige gezinsaanpak. Daarnaast zien we dat de behoefte van ouders steeds centraler komt te staan bij de inhoud en vorm van het aanbod.

Conclusies per hoofdvraag

Voor de evaluatie zijn drie hoofdvragen geformuleerd en beantwoord.

1. Heeft de inzet van de subsidiegelden en de ondersteunende diensten inderdaad geleid tot een verhoogde kwaliteit van het aanbod in de gezinsaanpak?

Verreweg de meeste bibliotheken geven aan dat de subsidiegelden hebben bijgedragen aan een verhoogde kwaliteit van het aanbod binnen de gezinsaanpak. De bibliotheken hebben met name het inhoudelijke aanbod kunnen versterken en meer ouders kunnen bereiken. Bovendien kwam naar voren dat een impulssubsidie als deze – met een relatief klein bedrag - aantrekkelijk werkt voor bibliotheken om te experimenteren met nieuwe aanpakken en vormen van aanbod. Ten slotte geven veel bibliotheken aan gebruik te hebben gemaakt van de ondersteunende documenten. Ook hebben de deelnemende bibliotheken profijt gehad van de ondersteunende trainingen.

2. Sluit het aanbod aan op de behoeften en leervensen van ouders?

Positief om te zien is dat de ouders die deelgenomen hebben aan de focusgroepen, het aanbod waarderen en dat het een belangrijke sociale functie heeft. Ook geven de deelnemende bibliotheken aan dat ouders vaak blijven komen en dat er een groei in vaardigheden te zien is. Tegelijkertijd zijn bibliotheken zoekende hoe zij maatwerk kunnen leveren en hoe zij hun aanbod zó kunnen inrichten dat het beter aansluit bij de behoeften van ouders. Wat betreft dit laatste punt is het gunstig dat bibliotheken veel met externe partners samenwerken: deze partijen hebben over het algemeen wel de behoefte goed in beeld en dat wordt benut door de bibliotheken.

3. Welke lessen kunnen er voor de toekomst getrokken worden?

Een duurzame voortzetting van de aanpak is natuurlijk essentieel, zeker omdat je een lange adem nodig hebt voor een succesvolle gezinsaanpak. Bibliotheken worstelen daarbij met de formatie en de tijd die zij hiervoor hebben en zullen hier dus keuzes moeten maken. Dit geldt zeker voor kleinere bibliotheken in niet-stedelijke gebieden. Daarnaast geven bibliotheken aan dat het voor een toekomstbestendige gezinsaanpak essentieel is om structureel good practices te kunnen uitwisselen, kennis over diverse onderwerpen te kunnen opdoen en de interne en externe samenwerking goed vorm te geven.

Succesfactoren voor een effectieve gezinsaanpak

In het onderzoek zijn zeven succesfactoren geïdentificeerd die een rol spelen bij de aansluiting van aanbod op de behoeften en leervensen van ouders (onderzoeksvraag 2) en lessen voor de toekomst (onderzoeksvraag 3). Ze staan hieronder kort genoemd.

Aanbevelingen voor de Koninklijke Bibliotheek en de SPN

Onderstaande aanbevelingen zijn tot stand gekomen door een vertaling van de knelpunten en goede voorbeelden uit de interviews en vragenlijsten die we zijn tegengekomen. Daarnaast geven we soms een aanzet voor de invulling van de aanbevelingen.

- 1 Stimuleer bibliotheken om na te denken wat het doel is van het aanbod. Gaat het in plaats van om taalverhoging niet vooral om het ondersteunen en versterken van een (taal)ontwikkelingsstimulerende interactie van ouders met hun kind? En is aandacht voor taalvaardigheid daar niet een middel toe, naast andere vaardigheden?
- 2 Geef bibliotheken handvatten om behoeftegericht te werken en vraaggericht en activerend aanbod in te richten. Denk hierbij aan het structureel inzetten van intakes en evaluaties, het inzetten van coachende gesprekstechnieken, het opzetten van functioneel taalaanbod en goede samenwerking met partners.
- 3 Onderzoek de mogelijkheden voor structurele inzet van sleutelpersonen in verschillende rollen in de Gezinsaanpak Geletterdheid en faciliteer bibliotheken daarin.
- 4 Ontwikkel instrumenten waarmee projectleiders gezinsaanpak het aanbod kunnen evalueren met ouders en de resultaten van het aanbod op bibliotheekniveau structureel kunnen meten. Geef daarnaast voorbeelden van andere manieren van monitoring, zoals storytelling, om resultaten zichtbaar te maken, bijvoorbeeld richting de gemeente.
- 5 Voorzie in structurele scholingsmogelijkheden - waaronder bijvoorbeeld een leerlijn gezinsaanpak. Zorg voor scholingsaanbod over de gezinsaanpak voor alle relevante afdelingen. Belangrijk daarin is dat scholingsmogelijkheden veel aandacht hebben voor lokale inkleuring. Zorg daarnaast dat projectleiders doelgericht en projectmatig kunnen werken en biedt daar ook scholing op.
- 6 Geef meer bekendheid aan een landelijke omgeving Gezinsaanpak (<https://www.bibliotheeknetwerk.nl/gezinsaanpak>) en maak dit dé plek waar alle relevante informatie voor een gezinsaanpak te vinden is.
- 7 Richt een kennisdeling- en ondersteuningsstructuur in die zorgt dat bibliotheken de producten van de grotere POI's kunnen benutten en dat bibliotheken van verschillende regio's met en van elkaar kunnen leren. Denk aan een landelijk buddysysteem, intervisie, inspiratiefilmpjes over succesvolle projecten of een toegankelijk overzicht van welke bibliotheek waar op focust met betrekking tot de gezinsaanpak.
- 8 Ontwikkel verdiepende casussen voor bijvoorbeeld een stedelijke en een niet-stedelijke bibliotheek - op basis van bestaande good practices - waarin de zeven succesfactoren terugkomen.
- 9 Ontwikkel een format dat bibliotheken ondersteunt om hun ambitie en visie voor de gezinsaanpak helder te (her)formuleren en intern draagvlak te creëren. Geef daarbij ook adviezen over hoe je beleid rondom gezinsaanpak vervolgens naar functies en rollen vertaalt en welke competenties bij welke rollen horen.
- 10 Geef handvatten voor het reflecteren op de rol van de bibliotheek in de samenwerking met partners en daarin keuzes te maken. Wanneer ondersteun je als bibliotheek andere organisaties als expert en verbinder? Wanneer voer je zelf uit?
- 11 Geef handvatten voor externe samenwerking, bijvoorbeeld aandachtspunten bij het vormgeven van een externe samenwerking, voorbeelden van samenwerkings-overeenkomsten en geef meer bekendheid aan instrumenten om de sociaal-educatieve kaart in beeld te krijgen (zoals www.hetinformatiepunt.nl).